

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2011/44
Karar Sayısı : 2012/99
Karar Günü : 21.6.2012
R.G. Tarih-Sayı : 13.03.2013-28586

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet Partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) TBMM Grubu adına Grup Başkanvekilleri M. Akif HAMZAÇEBİ ile Muharrem İNCE

İPTAL DAVASININ KONUSU : 15.2.2011 günlü, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un:

- 1- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,
- 2- 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;
 - a- (i) bendinde yer alan "*haber niteliği dışında*" ibaresinin,
 - b- (n) bendinin,
- 3- 18. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*üç gün içinde*" ibaresinin,
- 4- 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde yer alan "*yüzde ellisini*" ibaresinin,
- 5- 26. maddesinin;
 - a- (4) numaralı fıkrasında yer alan "*en az bir yıl*" ibaresinin,
 - b- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*tek bir verici tesis ve işletim şirketince*" ibaresinin,
- 6- 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (f), (g) ve (ğ) bentlerinin,
- 7- 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (u) bendinin,
- 8- 38. maddesinin (4) numaralı fıkrasının,
- 9- 39. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından*" ibaresinin,
- 10- 43. maddesinin;
 - a- (6) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

b- (9) ve (10) numaralı fıkralarında yer alan " *Başkan tarafından* " ibarelerinin,

11- 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan " *ilgili Bakanlığa* " ibaresinin,

12- Geçici 1. maddesinin;

a- (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin " *diğerleri Başkan tarafından üç ay içinde Üst Kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar*" bölümünün,

b- (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 14., 28., 32., 48., 90., 128., 133. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

15.2.2011 günlü, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un dava konusu kuralların da yer aldığı maddeleri şöyledir:

'MADDE 7- (1) Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz. **Ancak, millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hâllerde yahut kamu düzeninin ciddî şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan geçici yayın yasağı getirebilir.**

MADDE 8- (1) Medya hizmet sağlayıcılar, yayın hizmetlerini kamusal sorumluluk anlayışıyla bu fıkra da yer alan ilkelere uygun olarak sunarlar. Yayın hizmetleri;

a) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı olamaz.

b) Irk, dil, din, cinsiyet, sınıf, bölge ve mezhep farkı gözeterek toplumu kin ve düşmanlığa tahrik edemez veya toplumda nefret duyguları oluşturamaz.

c) Hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı olamaz.

ç) İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.

d) Terörü övemez ve teşvik edemez, terör örgütlerini güçlü veya haklı gösteremez, terör örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerini yansıtıcı nitelikte olamaz. Terör eylemini, faillerini ve mağdurlarını terörün amaçlarına hizmet eder şekilde sunamaz.

e) Irk, renk, dil, din, tabiiyet, cinsiyet, özürlülük, siyasî ve felsefî düşünce, mezhep ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapan ve bireyleri aşağılayan yayınları içeremez ve teşvik edemez.

f) Toplumun millî ve manevî değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz.

g) Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü, suç tekniklerini öğretici nitelikte olamaz.

ğ) Çocuklara, güçsüzlere ve özürlülere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez.

h) Alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirici nitelikte olamaz.

ı) Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz; haberin verilişinde abartılı ses ve görüntüye, doğal sesin dışında efekt ve müziğe yer verilemez; görüntülerin arşiv veya canlandırma niteliği ile ajanslardan veya başka bir medya kaynağından alınan haberlerin kaynağının belirtilmesi zorunludur.

i) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, **haber niteliği dışında** yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.

j) Haksız çıkarlara hizmet eden ve haksız rekabete yol açan unsurlar içeremez.

k) Siyasî partiler ve demokratik gruplar ile ilgili tek yönlü veya taraf tutar nitelikte olamaz.

l) Genel sağlığa, çevrenin ve hayvanların korunmasına zarar verecek davranışları teşvik edemez.

m) Türkçenin, özellikleri ve kuralları bozulmadan doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır; dilin düzensiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez.

n) Müstehcen olamaz.

o) Kişi veya kuruluşların cevap ve düzeltme hakkına saygılı olmak zorundadır.

ö) Bilgi iletişim araçları yoluyla yarışma veya lotarya içeremez, dinleyici ve seyircilere ikramiye verilemez veya ikramiye verilmesine aracılık edemez.

p) Medya hizmet sağlayıcı tarafından yapılan veya yaptırılan anket ve kamuoyu yoklamalarının, hazırlık aşamasından sonuçların ilânına kadar noter nezaretinde gerçekleştirilmesi zorunludur.

r) Kişileri fal veya batıl inançlar yoluyla istismar edemez.

s) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.

ş) Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.

MADDE 18- (1) Gerçek ve tüzel kişiler, kendileri hakkında şeref ve haysiyetlerini ihlâl edici veya gerçeğe aykırı yayın yapılması hâlinde, yayın tarihinden itibaren altmış gün içinde, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmamak ve suç unsuru içermemek kaydıyla, düzeltme ve cevap yazısını ilgili medya hizmet sağlayıcıya gönderir. Medya hizmet sağlayıcılar, hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde, cevap ve düzeltmeye konu yayının yapıldığı saatte ve programda, izleyiciler tarafından kolaylıkla takip edilebilecek ve açıkça anlaşılabilir biçimde düzeltme ve cevabı yayınlar. Düzeltme ve cevap hakkı doğuran programın yayından kaldırıldığı veya yayına ara verildiği durumlarda, düzeltme ve cevap hakkı, yedi günlük süre içinde anılan programın yayın saatinde kullanılır. Düzeltme ve cevapta, buna neden olan yayın belirtilir.

(2) Düzeltme ve cevabın birinci fıkrada belirtilen süre içinde yayınlanmaması hâlinde bu sürenin bitiminden; birinci fıkra hükümlerine aykırı şekilde yayınlanması hâlinde düzeltme ve cevabın yayınlandığı tarihten itibaren on gün içinde ilgili kişi, mahkemeden cevap ve düzeltmenin birinci fıkra hükümlerine uygun olarak yayınlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Yetkili ve görevli mahkeme; başvuru sahibinin ikamet ettiği yerdeki sulh ceza mahkemesi, başvuru sahibinin yurt dışında ikamet etmesi hâlinde Ankara Sulh Ceza Mahkemesidir.

(3) Sulh ceza hâkimi, istemi **üç gün içinde** duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı tebliğden itibaren yedi gün içinde yetkili asliye ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye ceza mahkemesi itirazı üç iş günü içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

(4) Hâkim tarafından düzeltme ve cevabın yayınlanmasına karar verilmesi hâlinde, birinci fıkradaki yedi günlük süre, sulh ceza hâkiminin kararına itiraz edilmemişse kararın kesinleştiği tarihten; itiraz edilmişse asliye ceza mahkemesi kararının tebliği tarihinden itibaren başlar.

(5) Düzeltme ve cevap hakkına sahip olan kişinin bu hakkı kullanmadan ölmesi hâlinde, bu hak mirasçılarından biri tarafından kullanılabilir. Bu durumda, ölümün altmış günlük düzeltme ve cevap hakkı süresi içinde gerçekleşmiş olması kaydıyla, kalan düzeltme ve cevap hakkı süresine otuz gün ilâve edilir.

(6) Gerçek ve tüzel kişilerin kişilik haklarını ihlâl eden yayın hizmetlerinden doğan maddi ve manevi zarardan dolayı, medya hizmet sağlayıcı kuruluş ile birlikte programın yapımcısı müştereken ve müteselsilen sorumludur.

(7) İlgili kişi birinci fıkrada belirtilen cevap ve düzeltme hakkını, aynı süreler içinde doğrudan sulh ceza mahkemesinden isteyebilir.

MADDE 19- (1) Özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşların şirket yapıları ve hisse oranları ile ilgili uymaları gereken hususlar şunlardır:

a) Yayın lisansı, münhasıran radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmeti sunmak amacıyla Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş anonim şirketlere verilir. Aynı

şirket ancak bir radyo, bir televizyon ve bir isteğe bağlı yayın hizmeti sunabilir. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, yayın lisansının verilmesinden sonra da ana sözleşmelerine bu maddedeki esaslara aykırı hükümler koyamazlar. Ana sözleşme değişiklikleri bir ay içinde Üst Kurula bildirilir.

b) Siyasî partiler, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, birlikler, dernekler, vakıflar, mahallî idareler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı ortak oldukları şirketler ile sermaye piyasası kurumları ve bunlara doğrudan veya dolaylı ortak olan gerçek ve tüzel kişilere yayın lisansı verilemez. Bu kuruluşlar, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara doğrudan veya dolaylı ortak olamaz.

c) Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların hisseleri nama yazılı olmak zorundadır. Herhangi bir kişi lehine intifa senedi ihdas edilemez.

ç) Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde sermaye piyasası araçlarını ihraç ve halka arz edebilirler. Bu durumda mevzuat gereği Sermaye Piyasası Kurulunda kayda alınmadan önce Üst Kurulun onayının alınması zorunludur. Halka açık hisselerde nama yazılı olma şartı aranmaz.

d) Bir gerçek veya tüzel kişi doğrudan veya dolaylı olarak en fazla dört karasal yayın lisansına sahip medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ortak olabilir. Ancak, birden çok medya hizmet sağlayıcıya ortaklıkta bir gerçek veya tüzel kişinin doğrudan veya dolaylı hisse sahibi olduğu medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yıllık toplam ticarî iletişim geliri, sektörün toplam ticarî iletişim gelirinin yüzde otuzunu geçemez. Toplam ticarî iletişim geliri bu oranı aşan gerçek veya tüzel kişiler, Üst Kurul tarafından verilen doksan günlük süre içinde bu oranın altına inecek şekilde medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardaki hisselerini devreder. Verilen süre içinde Üst Kurul kararının gereğini yerine getirmeyen gerçek veya tüzel kişi hakkında, kararın gereğini yerine getirmediği her ay için Üst Kurulca dörtyüzbin Türk Lirası idarî para cezası uygulanır. Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Üst Kurul tarafından belirlenir.

e) Gerçek kişiler için eşler ile üçüncü derece dâhil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlara ait hisseler de aynı kişiye aitmiş gibi değerlendirilir.

f) Bir medya hizmet sağlayıcı kuruluşa doğrudan toplam yabancı sermaye payı, ödenmiş sermayenin **yüzde ellisini** geçemez. Yabancı bir gerçek veya tüzel kişi en fazla iki medya hizmet sağlayıcı kuruluşa doğrudan ortak olabilir. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ortağı olan şirketlere yabancı gerçek veya tüzel kişilerin iştirak ederek yayın kuruluşlarına dolaylı ortak olmaları hâlinde, yayıncı kuruluşların yönetim kurulu başkanı, başkan vekili ile yönetim kurulu çoğunluğu ve genel müdürünün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması ve ayrıca yayıncı kuruluş genel kurullarında oy çoğunluğunun Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetini haiz gerçek veya tüzel kişilerde bulunması zorunludur. Şirket ana sözleşmelerinde bu hususları sağlayan düzenlemeler açıkça belirtilir.

g) Yerli veya yabancı hissedarlar hiçbir şekilde imtiyazlı hisse senedine sahip olamaz.

MADDE 26- (1) Üst Kurul, millî frekans planında karasal radyo ve televizyon yayınları için 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 36 ncı maddesine göre Üst Kurula tahsis edilen frekans bantları çerçevesinde televizyon kanal ve radyo frekans

planlamalarını yapar veya yaptırır. Frekans planlarında ulusal, bölgesel ve yerel karasal yayın ağlarının sayıları ve türleri ile sayısal yayınlar için multipleks sayıları belirlenir.

(2) Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, karasal ortamdan gerçekleştireceği yayın hizmetlerinin sayısını ve kapsama alanlarını Üst Kurula bildirir. Bu taleplerin hangi oranda karşılanacağına frekans planları çerçevesinde Üst Kurulca karar verilir. Karasal televizyon ve karasal radyo yayınları için uygun görülen kanal ve frekanslar ile karasal sayısal yayınlar için bir multipleksten az olmamak üzere uygun görülen sayıda multipleks kapasitesi, Türkiye Radyo-televizyon Kurumuna tahsis edilir. Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna tahsis edilen frekans ve multipleks kapasitesi ile en az dört karasal televizyon ve dört karasal radyo yayını yapılır. Tahsis tarihinden itibaren iki yıl içinde kullanılmayan veya kullanımına son verilen kanal, frekans ve multipleks Üst Kurul tarafından yeniden değerlendirilir. Tahsisten sonra, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun ilave karasal yayın ihtiyacının ortaya çıkması hâlinde, kapasite imkânları ölçüsünde bu husus da yukarıdaki çerçevede değerlendirilir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarının ikaz, duyuru ve eğitim maksadıyla karasal radyo veya televizyon yayını yapma talebinde bulunmaları halinde; bu talepler yapılacak protokol çerçevesinde Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumundan hizmet alınarak karşılanır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kanunlarında radyo ve televizyon yayını yapabileceklerine ilişkin hüküm bulunan kamu kurum ve kuruluşlarından Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumu tarafından herhangi bir ücret alınmaz. Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumu haricindeki kamu kurum ve kuruluşlarına kanal, frekans veya multipleks kapasitesi tahsisi yapılmaz.

(4) Sıralama ihalesine, radyo ve televizyon yayın şirketi olarak kurulan, radyo ve televizyon yayıncılık alanında **en az bir yıl** faaliyette bulunan, ihale şartnamesinde belirtilen ön şartları yerine getiren ve Üst Kuruldan ihaleye girmek için yeterlilik belgesi alan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar katılabilir.

(5) Karasal radyo yayınları için frekans planları esas alınarak yapılacak sıralama ihalesi sonucuna göre medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara radyo frekansı veya multipleks kapasitesi tahsis edilir. Sayısal televizyon frekans planı esas alınarak yapılacak sıralama ihalesi sonucuna göre medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara multipleks kapasitesi tahsis edilir. Yapılan tahsiste sunulacak yayın hizmetinin kapsama alanı, yayın türü ve kapasitenin yer alacağı multipleks belirtilir. Karasal yayın lisansı alan kuruluşlar en geç iki yıl içinde kendilerine tahsis edilen kanal, multipleks kapasitesi veya frekansların tümünden yayına geçmek zorundadır.

(6) Karasal ortamdan yapılacak radyo ve televizyon yayın hizmeti için tahsis edilmiş kanal, multipleks kapasitesi ve radyo frekansları için kamu ve özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardan yıllık kullanım ücreti alınır. Yıllık kullanım ücreti, söz konusu yayının nüfusa bağlı kapsama alanı, türü, verici gücü, frekansın bulunduğu bant ve yayının yapıldığı yerleşim biriminin ekonomik gelişmişlik seviyesi gibi nesnel kıstaslar esas alınarak Üst Kurul tarafından belirlenir.

(7) Multipleks kapasitesi tahsis edilerek karasal yayın lisansı verilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar tarafından karasal ortamdan sunulacak radyo veya televizyon yayın hizmetleri, multipleks işletmecisi tarafından iletilir. Aynı multipleks içinde yer alan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bir multipleks işletmecisi üzerinde anlaşarak yayınlarını iletirler.

(8) Özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, Üst Kurulca kendilerine tahsis edilen televizyon kanalı, multipleks kapasitesi ile radyo frekanslarından yapacakları yayınlarını, **tek**

bir verici tesis ve işletim şirketince kurulan ve işletilen radyo ve televizyon verici tesislerinden yapmak zorundadır. Ulusal karasal yayın lisansına sahip kuruluşlarca ortak kurulan verici tesis ve işletim şirketinin uyması gereken şartlar Üst Kurulca belirlenir ve şartları yerine getiren tek bir verici tesis ve işletim şirketine yayın iletim yetkisi verilir. Bu verici tesis ve işletim şirketine ortak olacakların hisse oranı yüzde onu geçemez. Verici tesislerinden yararlanma usul ve esasları ile yıllık kira bedelleri, verici tesis ve işletim şirketinin görüşü alındıktan sonra Üst Kurulun onayıyla yürürlüğe konulur. Verici tesis ve işletim şirketi, Üst Kuruldan karasal yayın lisansı almış tüm kuruluşlara tarafsızlık ve hakkaniyet ölçülerinde, makul ve ayrımcılık içermeyecek koşullarda hizmet vermek zorundadır. Kurulmasına izin verilen radyo ve televizyon verici tesislerinin, bu Kanunda ve işletme izninde öngörülen amaçlar için kullanılıp kullanılmadığı Üst Kurul tarafından denetlenir. Verici tesis ve işletim şirketinin izin şartlarını ihlâl etmesi ve Üst Kurulca yapılan uyarıya rağmen aykırılığın giderilmemesi durumunda şirket, ihlalin giderilmediği her ay için yüzbin Türk Lirasından üçyüzbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

(9) Frekans planlarının uygulanmasına, karasal sayısal yayına geçiş ve sıralama ihalesine ilişkin usul ve esaslar Üst Kurul tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 36- (1) Üst Kurul üyeleri, seçim sonuçlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren onbeş gün içinde toplanarak kendi aralarından bir Başkan ve bir Başkan Vekili seçer. Başkan ve Başkan Vekilinin görev süreleri iki yıldır. Başkan Vekilliğine seçilen Üst Kurul üyelerinin Başkan Vekilliği görev süresi, Başkanın görevde bulunduğu süreyle sınırlıdır. Herhangi bir şekilde Başkan veya Başkan Vekilinin üyeliği sona erer veya Başkan veya Başkan Vekilliği boşalırsa, Üst Kurul ilk toplantısında Başkan ve/veya Başkan Vekili için seçim yapar.

(2) Üst Kurul, Başkan tarafından; Başkanın bulunmadığı hâllerde Başkan Vekili tarafından yönetilir ve temsil edilir. Başkan ve Başkan Vekilliğinin aynı anda boşalması durumunda en yaşlı üye Üst Kurula başkanlık eder.

(3) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Üst Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek, toplantıları idare etmek, gündeme alınmayan başvurular hakkında gerekli işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin olarak Üst Kurula bilgi vermek.

b) Üst Kurul kararlarının yayımlanmasını veya tebliğini sağlamak, bu kararların gereğinin yerine getirilmesini temin etmek ve uygulanmasını izlemek.

c) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Üst Kurula sunmak.

ç) Üst Kurulun belirlediği stratejilere, amaç ve hedeflere uygun olarak, Üst Kurulun yıllık bütçesi ile malî tablolarını hazırlamak.

d) Üst Kurul ile hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışmasının en üst düzeyde organizasyonu ve koordinasyonunu sağlamak, hizmet birimleri arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek.

e) Yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine göre faaliyetlerin değerlendirmesini yaptırmak ve bunları Üst Kurula sunmak.

f) Üst Kurulun faaliyet gösterdiği alanda strateji, politikalar ve ilgili mevzuat ile Üst Kurul ve personelin performans ölçütleri hakkında çalışma ve değerlendirme yapmak.

g) Üst Kurulun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Üst Kurulu temsil etmek.

ğ) Üst Kurul tarafından atanması öngörülenler dışındaki Üst Kurul personelini atamak.

h) Başkan adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alanını belirlemek.

ı) İdarî konulardaki diğer görevleri yerine getirmek.

(4) Başkan, Üst Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir bölümünü, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla, alt kademelere devredebilir.

MADDE 37- (1) Üst Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yayın hizmetleri alanında ifade ve haber alma özgürlüğünün, düşünce çeşitliliğinin, Rekabet Kurumunun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla rekabet ortamının ve çoğulculuğun güvence altına alınması, yoğunlaşmanın önlenmesi ve kamu menfaatinin korunması amacıyla gerekli tedbirleri almak.

b) Millî frekans planında karasal radyo ve televizyon yayınları için 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu hükümlerine göre Üst Kurula tahsis edilen frekans bantları çerçevesinde televizyon kanal ve radyo frekans planlamalarını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak.

c) Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın lisansı talebinde bulunabilmeleri için gerekli idarî, malî ve teknik şartları belirlemek ve bu kuruluşlardan şartları sağlayanlara yayın lisansı vermek, denetlemek ve gerektiğinde iptal etmek.

ç) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, platform, multipleks, altyapı işletmecileri ile verici tesis ve işletim şirketinin radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin iletimi faaliyetlerine ilişkin uymaları gereken idarî, malî ve teknik şartları belirlemek, bunlara yayın iletim yetkisi vermek ve gerektiğinde iptal etmek.

d) Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcı kuruluşlardan alınacak yayın lisans ücretleri, karasal ortamdan sunulacak yayın hizmetleri için yıllık televizyon kanal, multipleks kapasitesi ve radyo frekansı kullanım ücretleri ile platform, multipleks, altyapı işletmecileri ve verici tesis ve işletim şirketinden alınacak yayın iletim yetkilendirme ücretini belirlemek.

e) Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yerleşik medya hizmet sağlayıcılarının yayın hizmetlerini, bu Kanun hükümlerine ve Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası andlaşmalara uygunluğu açısından izlemek ve denetlemek.

f) Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yerleşik olmayan, ancak Türkiye Cumhuriyeti yargı yetkisi altında bulunan medya hizmet sağlayıcılarının yayın hizmetlerinin bu Kanun

hükümlerine ve Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası andlaşmalara uygunluğunu gözetmek, gerekli hâllerde diğer devletlerin yetkili kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

g) Yayın hizmetlerinin izlenmesi ve denetlenmesi için gerekli izleme ve kayıt sistemlerini, gerekli hâllerde yayıncı kuruluş stüdyolarına da cihaz yerleştirerek kurmak.

ğ) Medya hizmet sağlayıcılarının yayın hizmetlerinde yer verecekleri koruyucu sembol sistemi ile ilgili usul ve esasları belirlemek.

h) Medya hizmet sağlayıcılarının sunduğu yayın hizmetlerinde ve platform, multipleks, altyapı işletmecileri ile verici tesis ve işletim şirketinin sunduğu hizmetlerde bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata aykırılık tespit edilmesi veya yayın lisansı şartlarına uyulmaması hâlinde gerekli müeyyideleri uygulamak.

ı) Yayın hizmetlerine ilişkin kamuoyu araştırmaları yapmak veya yaptırmak ve bu araştırmaların sonuçlarını ilgili taraflar ve kamuoyuyla paylaşmak.

i) Yayın hizmetlerinin izlenme ve dinlenme oranı ölçümlerinin yapılmasına ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile bu usul ve esaslara uymayan şirket ve kuruluşlara uygulanacak müeyyideleri belirlemek.

j) 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla ve bireysel amaçlı iletişim yöntemleri hariç, teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni yayın iletim yöntemleri de dâhil olmak üzere yayın hizmetleri ile ilgili düzenlemeler yapmak ve deneme yayını izni vermek.

k) Yayın hizmetleri ile ilgili gelişmeleri takip etmek, sektöre ilişkin genel stratejileri, ortak denetim, özdenetim ve ortak düzenleme mekanizmalarını belirlemek; yayın hizmetlerinin ülkemizde gelişmesini sağlayacak çalışma ve teşviklerde bulunmak; medya hizmet sağlayıcılarının çalışanlarına yönelik eğitim ve sertifika programları düzenlemek ve sertifika vermek.

l) Yayın hizmetleri alanında hazırlanan mevzuat taslakları hakkında görüş bildirmek.

m) Görev alanına giren konularla ilgili ikincil düzenlemeleri yapmak.

n) Dışişleri Bakanlığının ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, yayın hizmetleri ile ilgili uluslararası hukuk tüzel kişiliğine sahip kuruluşlar nezdinde ülkemizi temsil etmek; medya hizmet sağlayıcılarının üye olmadığı uluslararası hukuk tüzel kişiliğine sahip olmayan uluslararası kuruluşlarda temsil görevini yerine getirmek ve bu bent gereğince düzenlenen ve uluslararası andlaşma niteliği bulunmayan belgeleri ilgili bakanlık ve kurumların görüşlerini de alarak usulüne göre imzalamak.

o) Üst Kurulun stratejik planını hazırlamak, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.

ö) Özürlülerin ve yaşlıların yayın hizmetlerine ve yeni teknolojilere erişimini kolaylaştırmak amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasını teşvik etmek.

p) Taşınmaz alımı, satımı, kiralanması ve tahsisi konularını karara bağlamak.

r) Medya okuryazarlığının toplumun tüm kesimlerini içerecek şekilde yaygınlaştırılması amacıyla, başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere diğer kamu kurumları ile işbirliği yapmak.

s) Medya hizmet sağlayıcılardan görevleri kapsamında her türlü bilgi, belge ve kayıtları almak, medya hizmet sağlayıcıları yerinde denetlemek ve lisans şartlarına uymayan cihazları mühürleyerek kapatmak.

ş) Gerekli hâllerde geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki işler için hizmet satın almak.

t) Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu üyeliği için adayları belirlemek.

u) Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları meslekî ve etik ilkeleri belirlemek.

ü) Üst Kurulun ana stratejisi ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçesini görüşmek ve karara bağlamak.

v) Seferberlik ve savaş ilânı hallerinde görev ve yükümlülükleri yerine getirmek için ihtiyaç duyulan hususları, Milli Savunma Bakanlığı ile koordineli olarak çıkarılacak bir yönetmelikle belirleyerek yayıncı kuruluşlara bildirmek ve bunları denetlemek.

y) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

MADDE 38- (1) Üst Kurul üyeleri ile üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yayın hizmetleri alanında Üst Kurulun görev ve yetki alanına giren konularda herhangi bir taahhüt işine giremez, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlarda veya bu kuruluşların doğrudan veya dolaylı ortaklık bağı bulunan şirketlerde ortak veya yönetici olamazlar.

(2) Üst Kurul üyeleri, aslî görevlerini aksatmayan bilimsel amaçlı eser hazırlama, ders ve konferans verme, jüri ve komisyon üyeliği yapma hariç, resmî veya özel nitelikte hiçbir görev alamaz, özel veya kamu medya hizmet sağlayıcılarının görev ve yetki alanına giren konularda doğrudan veya dolaylı olarak taraf olamaz ve bu konularda hiçbir maddî menfaat sağlayamaz ve siyasi partiye üye olamaz. Faaliyet alanı sosyal yardım ve eğitimle ilgili olan dernekler ve vakıflarda yürütülen görevler ve kooperatif ortaklıkları bu hükmün dışındadır.

(3) Üst Kurul üyeleri, göreve başlamadan önce mâliki oldukları, Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ve yayın hizmeti yapan tüzel kişilere veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır.

(4) Üst Kurul üyeleri ve Kurum personeli, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ve yayın hizmeti yapan gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz.

(5) Üst Kurul üyeleri, kendileri veya üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarıyla ilgili konularda müzakere ve oylamaya katılamazlar. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(6) Bu maddede belirtilen esaslara aykırı davranan Üst Kurul üyeleri görevlerinden çekilmiş sayılır. Bu husus Üst Kurul tarafından resen veya yapılacak müracaatın değerlendirilmesi sonucunda karara bağlanır ve gereği için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

MADDE 39- (1) Üst Kurul üyelerine Başbakanlık Müsteşarı için belirlenen her türlü ödemeler dâhil malî haklar tutarında aylık ücret ödenir. Başbakanlık Müsteşarına ödenenlerden, vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer mevzuat uyarınca en yüksek Devlet memurunun yararlanmış olduğu sosyal hak ve yardımlardan, Üst Kurul üyeleri de aynı usul ve esaslar çerçevesinde aynen yararlanırlar.

(2) Kamu görevlileri, Üst Kurul üyeliğinde bulundukları görev süresince kurumlarından ücretsiz izinli sayılır ve bu görevde geçirdikleri süreler mesleklerinde geçmiş gibi değerlendirilerek mümtazen terfi etmiş sayılırlar.

(3) Üst Kurul üyeleri, üyelikleri süresince Kuruldaki görevlerinden ve seçilerek geldikleri görevlerinden alınamaz.

(4) Üst Kurul üyeliklerine seçilenler 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Üst Kurul Başkan ve üyelerinin sigorta primine esas kazanç tutarları, Başkan ve üyeler için bakanlık müsteşarı esas alınarak belirlenir. Bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir ve emeklilik yönünden Başkan ve üyeler bakanlık müsteşarı için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.

(5) Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden emekli aylığı almakta olanlardan Üst Kurul üyeliklerine seçilenlerin, istekleri hâlinde emekli aylıkları kesilir ve sigorta primleri 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ödenir. Bu şekilde emekli aylıklarını kestirmek suretiyle yeniden sigorta primi ödeyenlerin görev sürelerinin bitiminde emekli aylıkları genel hükümlere göre yeniden belirlenir.

(6) Üst Kurul üyelerinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre yapılır ve bunlar hakkında soruşturma izni **Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından** verilir. 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 104 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları Üst Kurul üyeleri hakkında da uygulanır.

(7) Üst Kurul üyeleri, her yıl ocak ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına mal bildiriminde bulunurlar.'

MADDE 43- (1) Üst Kurulun hizmet birimleri; daire başkanlıkları şeklinde teşkilâtlanmış ana hizmet ve destek hizmet birimleri ile danışma hizmet biriminden oluşur.

(2) Ana hizmet birimleri; İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, İzin ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı, Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığıdır. Destek hizmet birimleri; İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri Dairesi Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığıdır. Danışma hizmet birimi Hukuk Müşavirliğidir. Başkana bağlı olarak Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği kurulur. İhtiyaç duyulması halinde sayısı beşi geçmemek üzere yayıncılık faaliyetlerinin yoğun olduğu bölge merkezlerinde Üst Kurul kararıyla temsilcilik açılabilir.

(3) Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere iki başkan yardımcısı atanır. Başkan yardımcılarının en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmaları, Devlet memuriyetinde oniki yıllık meslekî tecrübeye ve Devlet memuriyeti için aranan koşullara sahip olmaları şarttır.

(4) Hukuk, yayıncılık, yönetim ve finans ile iletişim teknolojileri alanlarında ihtiyaca göre sayıları beşi geçmemek üzere başkanlık müşaviri görevlendirilebilir.

(5) Bu Kanun ile Üst Kurula verilen görevlerin gerektirdiği aslî ve sürekli görev ve hizmetler, Üst Kurul uzmanları ile Üst Kurul uzman yardımcılarında oluşan meslek personeli ve idarî personel eliyle yürütülür. Üst Kurul kadrolarına atanacakların, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde belirtilen şartları taşımaları gerekir. Söz konusu kadrolara yapılacak atamalara ilişkin diğer hususlar Üst Kurul tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(6) Üst Kurul personeli, kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edilir, ücret ve malî haklar dışında her türlü hak ve yükümlülükler yönünden 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. **Personelin ücretleri ile diğer malî hakları toplamı, Üst Kurul üyeleri için yapılan ödemelerin toplamını geçmemek üzere kurum içi hiyerarşi de gözetilerek Bakanlar Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde Üst Kurul tarafından tespit edilir.**

(7) Üst Kurul uzman yardımcılığına atanabilmek için; beşinci fıkrada belirtilen şartları taşımak, türleri Üst Kurulca belirlenen en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olmak, Kamu Personeli Seçme Sınavından Üst Kurul tarafından belirlenen puan türlerinden asgarî puanı almış olmak, Kamu Personeli Seçme Sınavında yabancı dil bölümündeki sorulardan en az yüzde altmışına doğru cevap vermiş olmak veya Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (D) düzeyinde ya da dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip olmak, yapılacak sınavda başarılı olmak, sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk gününde otuz yaşını doldurmamış olmak gerekir. Üst Kurul uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak, her yıl olumlu sicil almak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi ve Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip olmaları kaydıyla yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atamaları yapılır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti nedeniyle sınav hakkını kullanamayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayanlar, ikinci defa hazırladıkları tezleri kabul edilmeyenler, yabancı dil yeterlik şartını yerine getirmeyenler ile ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanamayanlar, uzman yardımcısı unvanını kaybederler ve Üst Kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Uzman yardımcılığından

Üst Kurul uzmanlığına atananlara bir defaya mahsus olmak üzere bir derece yükseltilmesi uygulanır.

(8) Üst Kurulun Üst Kurul uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar Üst Kurul tarafından yönetmelikle belirlenir.

(9) Başkan yardımcıları, I. Hukuk Müşaviri ve daire başkanları Başkanın teklifi üzerine Kurul kararıyla, diğer personel **Başkan tarafından** atanır.

(10) Üst Kurul personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre yapılır ve bunlar hakkında soruşturma izni **Başkan tarafından** verilir.

(11) Üst Kurul personeli sosyal güvenlik açısından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

(12) Emeklilik bakımından; başkan yardımcıları bakanlık genel müdürü, daire başkanları bakanlık genel müdür yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri bakanlık I. Hukuk Müşaviri, Üst Kurul uzmanları Başbakanlık uzmanı, Başkanlık müşaviri Üst Kurul müşaviri, uzman denetçi bakanlık müşaviri ile denk kabul edilir. Diğer unvanlardaki personele 657 sayılı Kanundaki eşdeğer kadrolara ilişkin hükümler uygulanır.

(13) Üst Kurulun kadroları ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Anılan cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellere yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri Üst Kurul kararıyla yapılır.'

MADDE 45- (1) 8 inci maddede belirtilen yayın ilkeleri ile bu Kanunun yayın hizmetlerinde ticarî iletişimi düzenleyen hükümleri, Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumu yayınları hakkında da uygulanır.

(2) Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde, Türkiye Radyo ' Televizyon Kurumu ihlâlin niteliği açıkça belirtilerek Üst Kurulca uyarılır ve yükümlülüğün gereğinin yerine getirilmesi **ilgili Bakanlığa** bildirilir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Üst Kurul üyeliğine seçilen ve bu görevleri devam etmekte olanlardan halen 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girmeksizin sigorta primi ödemekte olanlar, 5510 sayılı Kanunun kamu personeli için uygulanmaya başlandığı 15/10/2008 tarihinden daha önceki bir tarihi geçmemek kaydıyla, Üst Kurul üyesi olarak göreve başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren geçen hizmet süreleri itibarıyla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı kabul edilirler. Bu süreye ait emekli keseneği veya sigorta primi çalışan payı farkları kendileri tarafından, kurum karşılığı veya sigorta primi işveren payı farkları Üst Kurul tarafından ödenir. Sigortalı hizmet sürelerinin birleştirilerek aylık bağlanmasında, ilgisine göre mülga 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun veya 5510 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden emekli aylığı almakta iken Üst Kurul üyeliğine seçilen ve halen görevde olanların, istekleri halinde emekli

aylıkları kesilir ve sigorta primleri 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ödenir ve bunların emekli aylıklarının yeniden bağlanarak emekli aylığı tutarlarının belirlenmesinde genel hükümlere göre işlem yapılır.

(2) Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte Üst Kurul üyesi olanların üyelikleri, üyelerin üçte birinin iki yılda bir yenilenmesi saklı kalmak kaydıyla, görev sürelerinin sonuna kadar devam eder.

(3) Bu Kanunla yapılan yeni düzenlemeler nedeniyle kadro ve görev unvanı değişmeyenlerden bu Kanunda öngörülen eğitim şartlarını taşıyanlar başka bir işleme gerek kalmaksızın durumlarına uygun aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılır. Kadro ve görev unvanları değişen yahut kaldırılan veya anılan kadrolar için aranan eğitim şartlarını taşımayan personelden; Teftiş Kurulu Başkanı, Genel Sekreter, Daire Başkanı ve Bölge Müdürü kadrolarında bulunanlar Üst Kurul Müşaviri kadrolarına, Başmüfettiş ve bölge müdür yardımcısı kadrolarında bulunanlar uzman denetçi kadrolarına, başka bir işleme ve tebligata gerek kalmaksızın bu Kanunun yayımı tarihinde atanmış sayılır; **diğerleri Başkan tarafından üç ay içinde Üst Kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar.** Bunlar atama işlemi yapıncaya kadar Başkan tarafından ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Bunlar, yeni bir kadroya atanıncaya kadar, eski kadrolarına ait ücret ve diğer malî haklarını almaya devam ederler. Söz konusu personelin, atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, sözleşme ücreti, bir aya isabet eden ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar (fazla çalışma ücreti hariç) diğer malî hakları toplam net tutarının, atandıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, sözleşme ücreti, bir aya isabet eden ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar (fazla çalışma ücreti hariç) diğer malî hakları toplam net tutarından az olması hâlinde, aradaki fark, atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve farklılık giderilinceye kadar kendilerine tazminat olarak ödenir.

(4) Bu Kanunun yayımı tarihinden sonra 43 üncü maddenin altıncı fıkrasına göre Üst Kurul kadrolarında bulunan personel için belirlenecek ücretler ile diğer malî haklar toplamının, bu Kanunun yayımı tarihinden önceki en son ayda Üst Kurul kadroları için belirlenmiş olan aylık, ek gösterge, sözleşme ücreti, bir aya isabet eden ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar ile fazla çalışma ücreti hariç diğer malî haklar toplamı net tutarından daha az olması hâlinde, aradaki fark söz konusu personele, kadrolarında kaldıkları sürece, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve farklılık giderilinceye kadar tazminat olarak ödenir.

(5) **Üst Kurul müşaviri ve uzman denetçi kadrosunda bulunanlar, Üst Kurulda Başkan tarafından uygun görülen birim ve işlerde görevlendirilirler.** Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren Üst Kurulda yeni Üst Kurul müşaviri ve uzman denetçi ataması yapılmaz ve bu kadrolarda herhangi bir şekilde boşalma olması hâlinde, anılan kadrolar herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(6) Üst Kurul uzmanı ve Üst Kurul uzman yardımcısı kadrolarından teknik hizmetler sınıfında bulunanların hizmet sınıfı, genel idare hizmetleri olarak değiştirilmiştir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Üst Kurulda görev yapmakta olan personel, bu Kanunun yayımı tarihinden önce yararlanmakta olduğu ek göstergelerden kazanılmış hak olarak yararlanmaya devam eder.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Üst Kurulda görev yapan personelden;

- a) Fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olan,
- b) Üst Kurulda beş yıllık hizmet süresini tamamlayan,
- c) Son üç yıllık sicil not ortalaması seksen ve üzerinde olan,
- d) Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (D) düzeyinde puanı olan veya Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavından en az 60 puanı olan veya dil yeterliği bakımından buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olan,
- e) Hazırlayacakları tez, bu Kanunun 43 üncü maddesinin yedinci fıkrasına göre kabul edilen veya doktora yapan ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç yıl içinde aynı fıkra göre yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar,

Üst Kurul uzmanlığı kadrosuna atanabilirler.'

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 14., 28., 32., 48., 90., 128., 133. ve 138. maddelerine dayanılmış, 124., 166. ve 168. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine ve yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına 18.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Erhan TUTAL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun'un 7. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, maddenin başlığının '*olağanüstü dönemlerde yayınlar*' olmasına rağmen kuralda yer alan '*olağanüstü durumlar*' ibaresi ile '*milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı haller*' ve '*kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlar*' ibarelerinin soyut ve belirsiz olduğu, geçici yayın yasağının çerçevesinin çizilmediği, dava konusu kuralın belirsizliği nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesinin ihlal edildiği, ayrıca geçici yayın yasağı getirebilme yetkisinin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) yerine Başbakan

veya görevlendireceği bir bakana verilmesinin Anayasa'nın 14. ve 133. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 7. maddesinde, savaş, terör amaçlı saldırı, doğal afet ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğünün esas olduğu, yayın hizmetlerinin önceden denetlenemeyeceği ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamayacağı ancak, milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hallerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından geçici yayın yasağı getirilebileceği kurala bağlanmıştır.

Kanun'un 1. maddesinde, Kanun'un amacının, *"ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması"* olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un 7. maddesinin gerekçesinde konuyla ilgili olarak, kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğünün esas olduğu, yayınların önceden denetlenemeyeceği ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamayacağı, Anayasa'nın 26. maddesinde, ifade özgürlüğünün milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirlenmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret ve haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabileceğinin ve haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümlerin, bunların yayımını engellemek kaydıyla düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlaması sayılamayacağının belirtildiği, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde de ifade özgürlüğünün mutlak değil sınırlı bir hak olarak düzenlendiği ve ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi gibi nedenlerle bu özgürlüğün sınırlanabileceğinin belirtilmesinin kamu otoritelerinin bu hakka kanunlar çerçevesinde müdahalede bulunabileceği anlamına geldiği, bu nedenlerle de belirli durumlarda Başbakana veya görevlendireceği bakana geçici yayın yasağı getirme yetkisinin verildiği ve bu yetkinin yargı denetimine tabi olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, her türlü işlem ve eylemi hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devleti ilkesi, yürütme organının faaliyetlerinin yönetilenlerce belli ölçüde öngörülebilir olmasını, herkesin bağlı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesini, ekonomik ve sosyal yaşamlarındaki tutum ve davranışlarını buna göre düzene sokabilmesini gerektirir. Zira hukuk devletinin gereği olan belirlilik ve hukuki güvenlik ilkesi, idarenin keyfi hareket etmesini engeller. Bunu gerçekleştirmenin başlıca yolu ise kural konulmasını gerektiren durumlarda bunların genel, soyut ve anlaşılabilir olmasını sağlamaktır. Bu bakımdan, kanun koyucunun bir konuyu ayrıntılı şekilde düzenleme yetkisi bulunmakta ise de, temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, diğer ayrıntıların kanunda düzenlenmemesi hukuk güvenliği ve belirlilik ilkelerine aykırılık oluşturmaz.

Kuralda yer alan '*olağanüstü durumlar*', '*milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı haller*' ve '*kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlar*' ibarelerinin içerik ve kapsamının kanun koyucu tarafından önceden tek tek belirlenmesi mümkün değildir. Söz konusu ibarelere doktrin, uygulama ve yargı kararlarıyla zaman içerisinde anlam kazandırılarak ibarelerin genel çerçevesi belirlenmiş ve içeriği somutlaştırılmıştır. Bu nedenle dava konusu kural ile geçici yayın yasağı getirilebilmesi için gerekli durum ve şartların temel esasları ve çerçevesi belirlenmiş olduğundan, dava konusu kuralın hukuk güvenliği ve belirlilik ilkelerine aykırı bir yönü yoktur.

Dava konusu kuralda, '*olağanüstü durumlar*', '*milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı haller*' ve '*kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlar*' hızlı ve seri karar alınmayı gerektiren bir özellik arz etmesi nedeniyle geçici yayın yasağı getirme yetkisi, Kurul yerine ilişkili olduğu için Başbakan veya görevlendireceği bir bakana verilmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

Yasaklama kararında yer alan sebep, kapsam ve ölçütlerin de yargı denetimine tabi olacağı açıktır. Bununla birlikte, dava konusu kuralla geçici yayın yasağı getirme tedbirine başvurulması durumunda bunun kapsam, sınır ve ölçütlerinin açık ve somut bir biçimde yasaklama kararında, yargı denetimine olanak verecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Aksi halde Kanun'un amaçladığı '*istisna*' hali ortadan kalkacaktır. Ayrıca, maddede yer verilen kriz zamanlarının sona ermesi halinde de geçici yayın yasağın kendiliğinden ortadan kalkacağı tabiidir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

Dava konusu kuralın, Anayasa'nın 14. ve 133. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B- Kanun'un 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (i) Bendinde Yer Alan "*haber niteliği dışında*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, getirilen kuralla haber niteliği gerekçesiyle yayın yapılmasına olanak sağlanmasına karşın yapılacak yayınların yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olup olmadığının yayından sonraki değerlendirmelere bırakıldığı, etkilemenin niteliğinin ve etkileme olup olmadığının belirsiz olduğu, haber niteliği ibaresi ile ilgili somut ölçütler bulunmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı '*Yayın hizmeti ilkeleri*' başlıklı 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinde, yayınların, yargı organlarına intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamayacağı kurala bağlanmıştır. Böylece dava konusu kural ile yargı organlarına intikal eden konularda sadece haber verme amacıyla yayın yapılmasına imkân sağlanmıştır.

Kamuoyu adına görev yapan basında, kanunlara uygun olarak, haber alma ve haber verme gibi her türlü konunun konuşulup irdelenmesi doğaldır. Bu çerçevede, dava konusu kural ile yayınların, yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamayacağı öngörülerek bir yandan yargı

bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesi, diğer yandan basının haber alma ve verme hakkının güvence altına alınması amaçlanmıştır. Nelerin '*haber niteliği*' taşıdığına kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesine olanak bulunmadığı gibi yapılacak yayınların haber niteliği taşıyıp taşımadığının da öncelikle RTÜK, sonrasında ise yargı denetimine tabi olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Dava konusu kuralın, Anayasa'nın 138. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

C- Kanun'un 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (n) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralda yer alan müstehcenlik kavramının kişiden kişiye değişen soyut bir kavram olduğu ve belirsizlik içerdiği, söz konusu belirsizliğin keyfi uygulamalara neden olacağı, ayrıca kuralın Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi'ne ve Anayasa'nın 2. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, yayınların, müstehcen olamayacağı belirtilmiştir.

Doktrinde müstehcenlik kavramıyla ilgili birçok tanıma yer verilmektedir. Müstehcenlik kavramının herkesin ortak olarak kabul edebileceği bir tanımının yapılması olanaklı olmayıp, yapılan tanımlarda, '*şehvet hissine yönelik*', '*şehvet hissini tahrik*', '*ar ve haya duygusunu tahrik eden*' gibi ortak olarak kullanılan bazı unsurları bulunduğu anlaşılmaktadır.

Gerek mukayeseli hukukta gerekse milli hukukumuzda müstehcenlik ile ilgili getirilen hükümlerde korunmak istenen başlıca hukuki menfaat, toplumun '*ar ve haya duyguları*'dır. Başka bir deyişle '*genel ahlak*'tır. Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında belirtildiği üzere genel ahlak, belli bir zamanda, toplumun büyük bir çoğunluğunca benimsenmiş bulunan ahlak kurallarıyla ilgili hareketleri gösteren ve kolayca anlaşılan bir anlam taşımaktadır.

Sürekli değişen toplumsal yapı karşısında müstehcen yayınların neler olduğunun önceden kanun koyucu tarafından belirlenmesindeki güçlük göz ardı edilemez. Bununla birlikte '*müstehcenlik*' kavramına zaman içinde doktrin, uygulama ve yargı kararlarıyla içerik ve anlam kazandırıldığı da bir gerçektir. Bu nedenle, dava konusu kuralın belirsizliğinden söz edilemez.

Öte yandan, Türkiye'nin de imzaladığı Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi'nde, televizyon programlarının genel ahlak kuralları ve edebe aykırı olmaması, saldırgan davranışları ve şiddet eylemlerini kışkırtmaması, pornografi içermemesine dair ilkeler bulunmaktadır. Anılan Sözleşme'nin '*Yayıncının Sorumlulukları*' başlıklı bölümünde yer alan 7. maddesi, '*program hizmetleri edebe aykırı olmayacak ve pornografi içermeyecektir.*' şeklindedir. Bu nedenle dava konusu kural, Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi ile de uyum içerisindedir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 90. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

D- Kanun'un 18. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "üç gün içinde" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, getirilen üç günlük sürenin Anayasa'nın 32. maddesinde yer alan yedi günlük süreyi kısalttığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 32. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 'Düzeltilme ve cevap hakkı' başlıklı 18. maddesinin dava konusu kuralın da yer aldığı (3) numaralı fıkrasında, düzeltme ve cevap hakkının kullanılması için mahkemeye başvurulması halinde sulh ceza hakiminin talebi duruşma yapmaksızın üç gün içinde karara bağlayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 32. maddesinde *'Düzeltilme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir. Düzeltilme ve cevap yayımlanmazsa, yayımlanmasının gerekip gerekmediğine hâkim tarafından ilgilinin müracaat tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde karar verilir.'* denilmiştir. Maddenin gerekçesinde ise *'maddenin 2. fıkrasına, düzeltme ve cevap yayımlanmadığı takdirde yayınlanmasına gerek olup olmadığının Hâkim tarafından en geç 7 gün içinde karar verilmesi hükmü getirilmek suretiyle düzeltme ve cevap hakkının kullanılmasının sürüncemede kalmaması öngörülmüştür'* denilmek suretiyle buradaki amacın söz konusu hakkın kullanımının sürüncemede kalmasının önlenmesi olduğu ortaya konulmuştur.

Anayasal bir hak olan düzeltme ve cevap hakkının sürüncemede kalmaması için Anayasa'da belirlenen en geç yedi günlük karar verme süresi azami süredir. Bir başka ifadeyle Anayasa'da yer alan *'en geç'* ifadesinden de anlaşılacağı gibi, kanun koyucuya yedi günlük süreyi geçmeyecek bir süre belirlemede takdir yetkisi verildiği açıktır. Dolayısıyla, dava konusu kuralda belirtilen süre, bir hakkın kısıtlanması olarak değerlendirilemez.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 32. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 138. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

E- Kanun'un 19. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (f) Bendinin Birinci Cümlesinde Yer Alan "yüzde ellisini" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, yabancıların çok miktarda radyo ve televizyon kuruluşlarına sahip olmalarının, bulundukları devletin egemenliği üzerinde olumsuz etki yaratabileceği düşüncesi ile yabancıların medya hizmet sağlayıcı kuruluşta sermaye paylarına sınırlama getirilmesini gerekli kıldığı, yabancı sermaye payının yüzde elliye çıkarılmasının haksız rekabete yol açacağı ve ulusal çıkarları zedeleyebileceği, karşılıklılık ilkesinin yasal güvence altına alınmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5. ve 133. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, bir medya hizmet sağlayıcı kuruluşta doğrudan toplam yabancı sermaye payının, ödenmiş sermayenin yüzde ellisini geçemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, *'Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak,*

kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.' denilmiştir.

Anayasa'nın 133. maddesinde ise *'Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir. Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur. Üyeler, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri, üyelerinin nitelikleri, seçim usulleri ve görev süreleri kanunla düzenlenir. Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır.'* denilmiştir.

Demokratik ülkelerde, dünyadaki ekonomik gelişmelere paralel olarak, girişim özgürlüğünü yasaklamak yerine haksız rekabeti önleyici denetim sistemlerinin geliştirilmesi yaygınlaştırılmıştır.

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun 3/a maddesine göre, uluslararası anlaşmalar ve özel kanun hükümleri aksini öngörmedikçe, Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapılması serbesttir ve yabancı yatırımcılar yerli yatırımcılarla eşit muameleye tabi tutulurlar.

Kanun'un 19. maddesindeki, yabancıların, bir medya hizmet sağlayıcı kuruluşa iştirak etmelerine ve yayıncılık faaliyetinde bulunmalarına izin veren hükümde yer alan yabancı sermaye payının *'yüzde elli'* ile sınırlandırılması yasamanın genelliği ilkesinin bir sonucudur. Başka bir deyişle bir oran koyma ve söz konusu oranın miktarını belirlemede takdir yetkisi kanun koyucuya aittir.

Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılık faaliyetlerinin yerli yabancı ayrımı olmaksızın 4054 sayılı Rekabet Kanunu'ndaki sınırlamalara tabi olduğu, yayıncılık yapan şirketlerin rekabeti engelleyecek şekilde tekelleşmeleri ve piyasaya hakim durum oluşturarak bunu kötüye kullanmaları yasaklanmıştır. Bu konudaki denetimlerin Rekabet Kurulu tarafından yapılacağı, 6112 sayılı Kanun'un yayın izni, lisans verilmesi gibi sınırlayıcı hükümleri ve buna bağlı çıkartılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemlerin, lisans sahibi bulunan doğrudan ve dolaylı yabancı sermaye payları için de uygulanacağı göz önünde bulundurulduğunda yasama yetkisinin genelliği kapsamında dava konusu kuralla getirilen sınırlamada Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, 2., 5. ve 133. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile ilgisi görülmemiştir.

F- Kanun'un 26. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"en az bir yıl"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, sıralama ihalesine, radyo ve televizyon yayın şirketi olarak kurulan, radyo ve televizyon yayıncılık alanında en az bir yıl faaliyette bulunma koşulu getirilerek halen

yayıncılık faaliyeti yürüten kuruluşlara ayrıcalık tanındığı, 'en az bir yıl' ibaresinin belirsiz olduğu, sıralama ihalesine yayıncılık alanına girmek isteyen bütün kuruluşların eşit olarak katılması gerektiği, herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip olduğu ve çalışma özgürlüğü için bir sınırlama nedeni öngörülmediği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 26. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, RTÜK tarafından kanal ve radyo frekans planlaması yapıldıktan sonra gerçekleştirilecek sıralama ihalesine katılacak medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayıncılık alanında en az bir yıl faaliyette bulunmaları gerektiği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 168. maddesinde, *'Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabii servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir.'* kuralı yer almaktadır.

Radyo ve televizyon yayınları, yeryüzünün atmosfer tabakası aracılığıyla yapılan iletişimle gerçekleştirilmektedir. Devletin tam ve münhasır egemenlik hakkına sahip olduğu hava sahasının, özellikleri itibariyle tabii bir servet niteliği taşıdığı ve Anayasa'nın 168. maddesi kapsamında Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunduğu açıktır.

Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında da belirtildiği üzere, Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan yerlerin özel mülkiyete konu olması mümkün değildir. Devletin, özel sektöre ancak belirli sürelerle yapacağı tahsisler karşılığında işletme izni ve hakkı vermesi söz konusu olup, bu iznin kime ve hangi şartlarla verileceğini belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir.

Mülga 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un yürürlüğe girdiği 1994 yılından bu yana frekans ihalesi çeşitli nedenlerle yapılamamıştır. Dava konusu kuralın da yer aldığı madde gerekçesinde konuyla ilgili olarak, *"kıt kaynak olan frekansların daha etkin kullanılması amaçlanmıştır"* denilmektedir. Bu doğrultuda hem daha önceden kurulmuş ve yayın hayatına başlamış yayın kuruluşlarının sektörde uzun süredir faaliyette bulunmaları hem de kıt kaynakların bulunduğu bu alanda tecrübeli yayıncıların faaliyette bulunmalarını sağlamaya ve kamu yararının gerçekleştirilmesine yönelik olduğu anlaşılan söz konusu hükmün Anayasa'nın 2. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 'Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti' başlıklı 48. maddesinde, *'Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.'* madde gerekçesinde ise *'Hürriyet temeline dayalı bir toplumda irade serbestliği çerçevesinde ferdin sözleşme yapma, meslek seçme ve çalışma hürriyetlerinin garanti altına alınması tabiidir. Ancak, bu hürriyetler, kamu yararı amacı ile ve kanunla sınırlanabilir. (') Devlet, kamu yararı olan hallerde ve mili ekonominin gerekleri ve sosyal amaçlarla özel teşebbüs özgürlüğüne sınırlamalar getirebilir'* denilmiştir.

Çalışma özgürlüğü, herkesin dilediği mesleği seçmede özgür olduğunu ve hiç kimsenin zorla çalıştırılmayacağını ifade etmektedir. Birey bu özgürlüğünü kullanarak dilediği alanı ve işi seçebilir. Çalışma hakkı ise bireyin özgür iradesiyle seçtiği mesleği veya işi icra etmesi, devletin de çalışmak isteyenlere iş temin etmek için gereken tedbirleri alması olarak tanımlanabilir.

Dava konusu "*en az bir yıl*" ibaresi ile sıralama ihalesine katılacak kuruluşların bu alanda tecrübeli olmaları şartının aranması suretiyle kıt kaynak olan frekansların kullanımında en yüksek fayda ve verimin alınmasının hedeflenmesi ve dolayısıyla kamu yararının sağlanması amaçlanmakta olup, çalışma ve sözleşme yapma özgürlüğüne aykırı bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

G- Kanun'un 26. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*tek bir verici tesis ve işletim şirketince*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, tek bir verici tesis ve işletim şirketinin ekonomik ve işletmecilik açısından etkin ve verimli olabileceği ancak, söz konusu şirketin belirlenmesi için kanunda herhangi bir düzenleme öngörülmediği, şartların RTÜK tarafından belirlenerek tek bir şirkete yetki verilmesinin haksızlık ve eşitsizlik yaratacağı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 28. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 26. maddesinin (8) numaralı fıkrasında, özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yapacakları yayınları tek bir verici tesis ve işletim şirketince kurulan verici tesislerinden yapacakları, karasal yayın lisansına sahip kuruluşlarca ortaklaşa kurulacak verici tesis ve işletim şirketinin uyması gereken şartların RTÜK tarafından belirleneceği, birlikte kurulacak şirkete ortak olacakların hisse oranının yüzde onu geçemeyeceği, verici tesislerden yararlanma ve ilgili diğer hususların şirketin görüşü alındıktan sonra RTÜK onayıyla yürürlüğe gireceği, şirketin, yayın lisansına sahip bütün kuruluşlara tarafsızlık ve hakkaniyet ölçülerinde ayrımcılık içermeyecek şekilde hizmet vermek zorunda olduğu, verici tesislerinin denetiminin RTÜK tarafından yapılacağı, izin şartlarının ihlali halinde para cezasına hükmolunacağı belirtilmiştir. Madde gerekçesinde konuyla ilgili olarak, "*Verici tesisleri yayıncılar tarafından kurulacak tek bir verici tesis ve işletim şirketince inşa edilecektir. Bu sayede mevcut verici tesislerinin oluşturduğu görüntü kirliliği önlenecek ve şehirlerin sembolü niteliğinde verici kulelerinin tesisine imkân tanınacaktır.*" denilmiştir.

Anayasa'nın 166. maddesinde, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde, hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını plânlamak bu amaçla gerekli teşkilâtı kurmak devlete görev olarak verilmiş, plânda millî tasarrufu ve üretimi artırıcı, fiyatlarda istikrar ve dış ödemelerde dengeyi sağlayıcı, yatırım ve istihdamı geliştirici tedbirlerin öngörüleceği; yatırımlarda toplum yararları ve gereklerinin gözetileceği; kaynakların verimli şekilde kullanılmasının hedef alınacağı belirtilmiştir.

Tek bir verici tesis ve işletim şirketi tarafından kurulacak vericinin, frekans plânlarının uygulama maliyetinin düşürülmesi, istasyon ve yayın güvenliğinin daha kolay sağlanması,

işletme, personel ve yedek malzemeden tasarruf edilebilmesi gibi nedenlerle ekonomik ve işletmecilik açısından daha etkin ve verimli olacağı, Kanun'un 26. maddesinin (8) numaralı fıkrasında belirtildiği gibi söz konusu şirketin karasal yayın lisansına sahip kuruluşlarca ortaklaşa kurulacağı, yayın lisansına sahip bütün kuruluşlara tarafsızlık ve hakkaniyet ölçülerinde ayrımcılık içermeyecek şekilde hizmet vermek zorunda olduğu açıktır.

Düzenlemenin, madde gerekçesinde de belirtildiği gibi mevcut verici tesislerinin oluşturduğu görüntü kirliliğinin önlenmesi ile Anayasa'nın 166. maddesine uygun olarak kamu kaynaklarının daha verimli kullanılması amacıyla getirildiği anlaşıldığından dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 28. ve 48. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

H- Kanun'un 36. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının (f), (g) ve (ğ) Bentlerinin İncelenmesi

1- Fıkranın (f) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Anayasa'da RTÜK içinde bir başkanlık sisteminden söz edilmediği, Kurul'un faaliyet alanı ile ilgili çalışma ve değerlendirmenin Başkan tarafından yapılmasının Kurul'un yetkisinin Başkan'a verilmesi anlamına geldiği, Başkan'a verilen yetkilerin Kurul'un yetki ve faaliyetlerini kısıtladığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Radyo ve televizyon kuruluşlarına yayın izni ve lisans vermek, yayınların kanun ve milletlerarası andlaşmalara uygunluğu açısından izlenerek denetimlerini yapmak, kanuna aykırı ve tahsis şartlarına uymayan yayınlar için yaptırım uygulanmasına karar vermek, bu alandaki çalışma ve faaliyetlerle ilgili düzenlemeleri hazırlamak gibi temel işlevler üstlenen RTÜK, idarenin bütünlüğü içerisinde yer alan, kamu tüzel kişiliğini haiz, radyo ve televizyon yayınları alanında kamu hukuku ilke ve düzenlemelerine bağlı kalarak kamu yararı amacıyla işlemler yapan bir kuruldur.

6112 sayılı Kanun'un 34. maddesine göre, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Anayasa'nın 133. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce seçilen dokuz üyeden oluşur. 6112 sayılı Kanun'un 35. maddesine göre görev süreleri altı yıl olan Kurul üyelerinin üçte biri iki yılda bir yenilenir. Kanun'un 36. maddesine göre, Üst Kurul üyeleri, kendi aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçer. Başkanlık süresi iki yıldır.

Dava konusu kuralda, Üst Kurul'un faaliyet gösterdiği alanda strateji, politikalar ve ilgili mevzuat ile Üst Kurul ve personelin performans ölçütleri hakkında çalışma ve değerlendirme yapmak görev ve yetkisi Başkan'a verilmiştir. Kurum'un düzenli, verimli ve eş güdüm içerisinde çalışmasını sağlamayı amaçlayan bu yetki, Kurum'u temsil eden ve başkanlık yapan kişiye tanınan idari nitelikli bir yetki olup, Üst Kurul yetkilerinin Başkan'a devri anlamına gelmeyeceği gibi Kurul'un yetkilerinin sınırlandırılması sonucunu da doğurmaz.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

2- Fıkranın (g) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Üst Kurul'un görev ve yetkileri göz önünde bulundurulduğunda, diğer kuruluşlarla ilişki ve temsilin Başkan'ın Üst Kurul'u protokol anlamında temsiline ötesinde genel bir yetkiyi işaret ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Üst Kurul'un diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Üst Kurulu temsil etmek görevinin başkana ait olduğu belirtilmiştir.

Temsil, genel olarak '*adına hareket etme*' anlamına gelmektedir. Ülkemizdeki idari yapı incelendiğinde de görüleceği üzere sayısız birçok kurum ve kuruluşun temsili görevi o kurum veya kuruluşun başkanına verilmiştir. İdari hiyerarşinin sonucu olarak idari nitelikte bir yetki olan temsil görevinin o kurum veya kuruluşun başkanınca yerine getirilmesi doğal olduğundan, dava konusu kuralda Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

3- Fıkranın (ğ) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kimi personelin atamalarının üst kurula bırakılıp kimi personel atamalarının Başkan'a bırakılmasının kurul olarak çalışma düzeni ve Kurul için Anayasa'da öngörülen sistemle uyuşmadığı, bu durumun başkanı tek yetkili hale getireceği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Üst Kurul tarafından atanması öngörülenler dışındaki Üst Kurul personelinin atama işleminin Başkan tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Kanun'un 43. maddesinin 9. fıkrasına göre, başkan yardımcıları, 1. hukuk müşaviri ile daire başkanlarının Başkan'ın teklifi ile Üst Kurul tarafından atanacağı kurala bağlanmıştır.

Dava konusu kuralla Başkan'a verilen atama yetkisi idari nitelikte bir yetki olup, başkan yardımcıları, 1. hukuk müşaviri ile daire başkanları dışındaki Üst Kurul personelinin kapsamaktadır. RTÜK'ün idari teşkilatlanmasında başkanlık, Kurum'un sıralı en üst karar merciidir. Bu nedenle Üst Kurul'un düzenli ve eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlamaya yönelik idari nitelikteki atama yetkisinin kanun koyucunun takdiri doğrultusunda Başkan'a verilmesi Anayasa'da yer alan memurlara ve kamu görevlilerine sağlanan güvenceleri ihlal eder nitelikte değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

I- Kanun'un 37. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (u) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, mesleki ilkelerin Kurul tarafından belirlenmesinin çoğunluğun azınlık üzerinde baskısına neden olacağı, bu ilkelerin kanun koyucu tarafından belirlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 7. ve 14. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları mesleki ve etik ilkelerin belirlenmesi hususu, Üst Kurul'un görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği öngörülmüştür. Anayasa'nın 124. maddesinde de, *'Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir.'* denilmiştir.

Kamu görevlilerinin genel olarak uyacakları meslekî ve etik ilke ve kuralları belirlemek, bunların uygulanmasını gözetmek, kamu görevlilerinin görevlerini eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak yapmalarını sağlamak ve etik davranışları yerleştirmek amacıyla, 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla *'Kamu Görevlileri Etik Kurulu'* kurulmuştur. Anılan Kanun'un 1. maddenin ikinci fıkrasında ise Kanun'un, Üst Kurul çalışanları ile üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsayacağı belirtilmiştir.

Özel olarak da, 6112 sayılı Kanun'un 34. maddesine göre idari ve mali özerkliğe sahip tarafsız bir kamu tüzel kişisi olan RTÜK'ün, özel durumu nedeniyle Anayasa'nın 124. maddesinde verilen yetki çerçevesinde ve 5176 sayılı Kanun'da öngörülen hükümleri dikkate almak suretiyle kendi kurumunda uygulayacağı mesleki ve etik kuralları tespit etmesi doğaldır. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 14. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

J- Kanun'un 38. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralda yer alan *'gizlilik taşıyan bilgiler'* ve *'her türlü sırlar'* ifadelerinin belirsiz ve soyut olduğu, görev ve yetki alanına giren hangi konuların gizli ve sır olduğunun anlaşılamadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun ile RTÜK'ün tarafsızlığının sağlanabilmesi için birtakım tedbirler alınmıştır. Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Üst Kurul üyeleri ile bunların yakın akrabalarının, yayın hizmetleri alanında Üst Kurul'un görev ve yetki alanına giren konularda herhangi bir taahhüt işine giremeyeceği, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlarda veya bu kuruluşların doğrudan veya dolaylı ortaklık bağı bulunan şirketlerde ortak veya yönetici olamayacakları; (2) numaralı fıkrasında, Üst Kurul üyelerinin, resmî veya özel nitelikte hiçbir görev alamayacağı, özel veya kamu medya hizmet sağlayıcılarının görev ve yetki alanına giren konularda doğrudan veya dolaylı olarak taraf olamayacağı ve bu konularda hiçbir maddî menfaat sağlayamayacakları, üyelerin siyasî partiye üye olamayacakları; (3) numaralı fıkrasında, Üst Kurul üyelerinin, göreve başlamadan önce maliki oldukları, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ve yayın hizmeti yapan tüzel kişilere veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satması veya devretmesi zorunluluğunun getirildiği ve dava konusu kuralda ise Üst Kurul üyeleri ve kurum personelinin, kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ve yayın hizmeti yapan gerçek ve tüzel kişilere ait sırları, görevlerinden ayrılışları

dahi açıklama ve bu bilgileri kendileri veya başkaları menfaatine kullanmalarının yasak olduğu belirtilmiştir.

'Gizlilik taşıyan bilgi' ve 'her türlü sır' kavramlarının kapsamının ve neleri içerdiğinin önceden kanun koyucu tarafından belirlenerek kanun metninde tek tek sayılması mümkün olmadığı gibi anılan ibarelerin RTÜK'ün kanunla düzenlenmiş görev ve yetkileri kapsamında olan konuları içerdiği açıktır. Bu nedenle dava konusu kuralın belirsiz ve soyut olduğundan söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

K- Kanun'un 39. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*Başbakan veya Görevlendireceği Bakan Tarafından*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, RTÜK'ün anayasal bir kurum olarak özerk ve bağımsız olduğu, yürütme organı ile hiyerarşik bir bağının bulunmadığı, Anayasa'nın Üst Kurul için öngördüğü güvencelerin üyeler için de geçerli olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 39. maddesinin dava konusu kuralın da yer aldığı (6) numaralı fıkrasında, Üst Kurul üyelerinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmaların 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre yapılacağı ve bunlar hakkında soruşturma izninin, '*Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından*' verileceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 133. maddesinde, radyo ve televizyon yayıncılığı faaliyetleri için özel düzenlemeler yapılmış, bu faaliyetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesi için RTÜK kurulmuştur. RTÜK'ün düzenlediği ve denetlediği alanın ekonomik ve toplumsal yaşam için hassasiyeti ile kamu kaynaklarını kullanması ve kamu adına karar alma yetki ve sorumluluğu göz önüne alındığında mutlak anlamda bağımsızlığından söz edilemez.

Merkezi idarenin hiyerarşisi içerisinde yer alması da 6112 sayılı Kanun'un 34. maddesinin dördüncü fıkrasında RTÜK'ün Hükümet ile ilişkilerinin nasıl yürütüleceği gösterilmek suretiyle merkezi idare ile ilişki kurulmuştur. Bu bağlamda, kamu kurumu niteliğindeki RTÜK merkezi idareden ayrı düşünülemeyeceğinden, Başbakanlık veya bir bakanlıkla ilişkilendirilerek soruşturma izni verme yetkisinin Başbakan veya görevlendireceği bir bakana verilmesinin Üst Kurul'un özerklik ve bağımsızlığını zedelediği ya da merkezi idarenin hiyerarşisine tabi kılındığı söylenemez. Öte yandan, getirilen izin mekanizması üyelerin lehine bir düzenleme olup, Kurul üyeleri açısından koruyucu mahiyettedir.

Bu nedenle, RTÜK üyeleri hakkında soruşturma izni verme yetkisinin, Kurul'un merkezi idare ile ilişkisi nedeniyle Başbakan veya görevlendireceği bir bakana verilmesinde Anayasa'nın 133. maddesine aykırılık bulunmamaktadır. İptal isteminin reddi gerekir.

L- Kanun'un 43. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, RTÜK personeline ödenecek ücret ve sağlanacak mali haklara ilişkin üst sınır belirlenmesine karşın alt sınırın belirlenmediği ve bu yönüyle yasallık ilkesine

uyulmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, RTÜK personelinin ücretleri ile diğer mali haklarının toplamının, RTÜK üyeleri için yapılan ödemelerin toplamını geçmemek üzere kurum içi hiyerarşi de gözetilmek suretiyle Bakanlar Kurulu'nca belirlenen esaslar çerçevesinde RTÜK tarafından tespit edileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesinde, '*Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.*' denilmiştir.

Dava konusu kural, RTÜK personelinin ücret ve mali haklarına ilişkin düzenlemeler getirmektedir. İptali istenilen cümlelerin yer aldığı fıkranın birinci cümlesine göre, Üst Kurul personelinin kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edildiği ve ücret ve mali haklar dışında her türlü hak ve yükümlülükleri yönünden 657 sayılı Kanun'a tabi oldukları belirtilmiştir.

Kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsü, personelin 657 sayılı Kanun ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında KHK çerçevesinde ihdas edilmiş bir '*memur*' kadrosuna sahip olduğu ancak, aynı zamanda sözleşme ile çalıştırıldığı bir sözleşmeli personel statüsü alt istihdam biçimidir. Genel olarak kadro karşılığı çalıştırılan sözleşmeli personel hakkında çalışma esaslarını düzenleyen Bakanlar Kurulu kararı ve sözleşme hükümlerinde belirtilen hususlar dışında 657 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaktadır.

Kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştırmayla ilgili hüküm bulunan teşkilat kanunlarında, hangi unvanların kadro karşılığı sözleşmeli çalıştırılacağı unvan bazında sayılmıştır. Bu kadrolar, 657 sayılı Kanun kapsamında bulunan memuriyetlerden olup bu kadrolara atanacak olanların nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri söz konusu kanun ile belirlenmiştir. Sözleşme ücreti, teşkilat kanunlarındaki hükümler çerçevesinde Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilmektedir. Sözleşme ücretinin gerek belirlenmesi ve gerekse artışı Bakanlar Kurulu Kararı ile gerçekleştirilmektedir. Bakanlar Kurulu kararlarında genellikle sözleşmeli personele ödenecek ücretlerin alt ve üst sınırları belirlenmekte ve belirlenen bu limitler dâhilinde kalınmak kaydıyla ilgili personel ile yetkili merci arasında sözleşme imzalanmaktadır.

Kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu niteliği taşıyan bir düzenleme ile uzmanlık gerektiren ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, kanunla düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Dava konusu kural ile kanun koyucu, Üst Kurul personelinin ücretleri ile diğer mali hakları toplamının, üyeler için yapılan ödemelerin toplamını geçmeyecek şekilde Bakanlar Kurulu'nca belirlenen esaslar çerçevesinde RTÜK tarafından belirlenmesini düzenlemiştir. Ücretler ile mali haklar toplamına ilişkin taban oranın belirtilmemesi, tavan oranının altında yapılacak ödemelerde takdir hakkının kullanılmasına imkan sağlamak amacıyla olduğu açıktır.

Dava konusu kuralla, RTÜK personeline ödenecek ücretlerle diğer mali hakların ödenmesine olanak tanınmasında ve kurum içi hiyerarşi de gözetilmek suretiyle Bakanlar Kurulu'nca belirlenen esaslar çerçevesinde tespit yetkisinin RTÜK'e bırakılmasında '*kanunla düzenleme ilkesi*'ne aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 128. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

M- Kanun'un 43. Maddesinin (9) ve (10) Numaralı Fıkralarında Yer Alan "*Başkan tarafından*" İbarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, personel atama ile söz konusu personele ilişkin soruşturma izni verme yetkisinin Başkan'a verilmesinin Üst Kurul'un karar alma yetkisinin devri anlamına geldiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 14. ve 133. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallarla, RTÜK başkan yardımcıları, 1. hukuk müşaviri ve daire başkanları haricindeki personelin Başkan tarafından atanacağı ve personelin görevleriyle ilgili işledikleri ileri sürülen suçlarına ilişkin soruşturma izninin Başkan tarafından verileceği öngörülmüştür.

Kuruluş, görev ve yetkiler, üyelerinin nitelikleri, seçim usulleri ve görev sürelerine ilişkin düzenleme yetkisi veren Anayasa'nın 133. maddesi doğrultusunda Üst Kurul'un ve Başkan'ın görev ve yetkileri Kanun'da ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında, '*Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir*' denilmiştir. Anayasa'nın bu hükmü, memurların ve diğer kamu görevlilerinin anayasal ve yasal güvence altına alınması amacını taşımaktadır. Dava konusu kurallarla getirilen düzenlemeler memurların atanmaları ve soruşturma izinleriyle ilgili olup, bu hususların kanunla düzenlenmesi Anayasa'nın 128. maddesi ile uyum içerisindedir.

Atamaya ilişkin dava konusu kuralda, Başkan yardımcıları, 1. hukuk müşaviri ve daire başkanlarının Başkan'ın teklifi üzerine kurul kararıyla, diğer personelin ise Başkan tarafından atanacağı belirtilmiş olup, RTÜK'ün idari teşkilatlanmasında Başkan, Kurum'un idari yapısında en üst karar merciidir. Bu nedenle kanun koyucunun bu konudaki takdiri Anayasa'nın 128. maddesinde memurlara ve kamu görevlilerine sağlanan güvenceleri ihlal eder nitelikte görülmemiştir.

Kanun'da, Üst Kurul'un ve Üst Kurul Başkanı'nın görev ve yetkilerinin ayrı ayrı sayılması suretiyle kurum içi yönetimi ile sektör yönetimi ayrımı kriteri benimsenerek, kurum içi yönetimine ilişkin olan kurumun organizasyonu, personelin seçimi, görevlendirmesi ve her türlü yönetimi, kuruma ilişkin idari konularda Başkan'a yetki verilmiş, kurul üyelerinin ise sektörün regülasyonuna ilişkin kararlar alabileceği hükme bağlanmıştır. Başka bir deyişle, kurumun yönetimine ilişkin karar alma yetkisi Başkan'a, asıl görev alanına ilişkin karar alma yetkisi ise Kurul'a verilmiştir. Dava konusu kurallarla, idari nitelikteki atama ve soruşturma izni verme yetkisinin Başkan'a verilmesi, Kurul'un karar alma yetkisinin devri olarak değerlendirilemez. Kaldı ki Başkan'a tanınan bu yetkinin yargı denetimine tabi olduğu da açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 133. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 14. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

N- Kanun'un 45. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "İlgili Bakanlığa" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralla RTÜK'e ait olan yaptırım kararı verme yetkisinin Bakanlığa devredilerek Üst Kurul'un yetkilerinin sınırlandırıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 'Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun Yükümlülüğü' başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Kanun'un 8. maddesinde yer alan yayın ilkeleri ile yayın hizmetlerinde ticari iletişimi düzenleyen hükümlerinin Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nun (TRT) yayınları hakkında da uygulanacağı; dava konusu kuralın da yer aldığı (2) numaralı fıkrasında ise anılan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde TRT'nin ihlalin niteliğinin açıkça belirtilmesi suretiyle uyarılacağı ve yükümlülüğün gereğinin yerine getirilmesinin ilgili Bakanlığa bildirileceği düzenlenmiştir.

TRT, kamu tarafından finanse edilen ve Anayasal statüye sahip bir yayın kuruluşu olup, yükümlülükleri nedeniyle diğer radyo ve televizyon kuruluşlarından farklı bir konumdadır. Dava konusu kuralda, kamusal yayın yapmakta olan TRT'nin, Kanun'da yer alan yayın ilkeleri yönünden denetime tabi tutulacağı ve maddede belirtildiği üzere yükümlülüklerle aykırılık halinde ihlalin gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle uyarılacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte yaptırım kararının gereğinin yerine getirilmesi için kararın RTÜK'ün ilişkili olduğu bakanlığa bildirilmesi kabul edilmiştir. Söz konusu bildirim, yaptırım kararının gereğinin yerine getirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla, RTÜK'e ait olan bir yetkinin devri ya da sınırlandırılması söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 133. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

O- Kanun'un Geçici 1. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan "diğerleri başkan tarafından üç ay içinde üst kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Bölümü İle (5) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, atama ve görevlendirme hususunda Başkan'a geniş ve takdire dayalı yetki verildiği, kurallarda yer alan '*durumlarına uygun kadro*' ve '*uygun gördüğü birim ve işlerde görevlendirme*' ibarelerinin belirsiz olduğu, bu yetkilerin hangi ölçütlere göre kullanılacağının kanunla güvence altına alınması gerektiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 128. ve 133. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un geçici 1. maddesinin dava konusu kuralın da yer aldığı (3) numaralı fıkrasında, yeniden yapılandırılan bir kurumun daha önceki kadrolarında görev yapanların yeni kadrolara aktarımına ilişkin kurallar öngörülmüştür. Buna göre, Kanunla yapılan düzenlemeler neticesinde kadro ve görev unvanı değişmeyenlerin durumlarına uygun aynı unvanlı kadroya atanmış sayılacakları, kadro ve görev unvanı değişen ya da kaldırılan veyahut da aranılan şartları taşımayan bir kısım personelin müşavir, bir kısım personelin ise uzman denetçi kadrolarına Kanun'un yayımı ile birlikte atanmış sayılacağı, fıkra açıkça kadro ve görev

unvanları yazılmayan bir kısım personelin de Üst Kurul Başkanı tarafından üç ay içinde durumlarına uygun kadrolara atanacakları belirtilmiştir.

Kanun'un geçici 1. maddesinin dava konusu kuralın da yer aldığı (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise üst kurul müşaviri ve uzman denetçi kadrosunda bulunanların Üst Kurul Başkanı tarafından uygun görülen birim ve işlerde görevlendirileceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında, memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, haklarının ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödeneklerinin ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği öngörülmüştür.

Buna göre, bir kamu kurum veya kuruluşundaki kadronun kaldırılıp kaldırılmayacağına, yani kadronun varlığını sürdürmesinde kamu yararının bulunup bulunmadığına, bu konuda kamu hizmetinin gereğinin ne olduğunun tespitine karar verme yetkisi, kamu görevlileri açısından özlük haklarının gözetilmesi koşuluyla, kadronun ait olduğu kamu kurum veya kuruluşunun hukuksal niteliğine bağlı olarak, kuruluşların kanun ile yetkilendirilmiş organlarına ya da kanun koyucuya aittir. Dolayısıyla kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurların, yeniden yapılanma veya rotasyon gibi durumlarda kanunun verdiği yetkiye dayalı olarak mükteseplerine uygun başka bir göreve atanmaları Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

Öte yandan, dava konusu kuraldaki '*durumlarına uygun*' ifadesi ile devlet memurlarının eski sınıflarındaki derecelerine uygun, diğer bir deyimle buna eşit veya daha üst derecedeki yeni bir kadroya atanmalarının zorunlu kılındığı anlaşıldığından bir hak kaybı söz konusu değildir.

Ayrıca, Kanun'un 43. maddenin (9) ve (10) numaralı fıkralarının incelendiği bölümde belirtilen gerekçeler, dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 128. ve 133. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

15.2.2011 günlü, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un:

1- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

2- 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinde yer alan "*haber niteliği dışında*" ibaresi ile (n) bendine,

3- 18. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*üç gün içinde*" ibaresine,

4- 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde yer alan "*yüzde ellisini*" ibaresine,

5- 26. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "*en az bir yıl*" ibaresi ile (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*tek bir verici tesis ve işletim şirketine*" ibaresine,

6- 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (f), (g) ve (ğ) bentlerine,

7- 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (u) bendine,

8- 38. maddesinin (4) numaralı fıkrasına,

9- 39. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından*" ibaresine,

10- 43. maddesinin (6) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile (9) ve (10) numaralı fıkralarında yer alan "*Başkan tarafından*" ibarelerine,

11- 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*ilgili Bakanlığa*" ibaresine,

12- Geçici 1. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin "*diğerleri Başkan tarafından üç ay içinde Üst Kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar.*" bölümü ile (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

yönelik iptal istemleri, 21.6.2012 günlü, E.2011/44, K.2012/99 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkra, bent, cümle, bölüm ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 21.6.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

15.2.2011 günlü, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un:

A- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1- (i) bendinde yer alan "*haber niteliği dışında*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (n) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 18. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*üç gün içinde*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde yer alan "*yüzde ellisini*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- 26. maddesinin;

1 - (4) numaralı fıkrasında yer alan "*en az bir yıl*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " *tek bir verici tesis ve işletim şirketince* "ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F- 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (f), (g) ve (ğ) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

G- 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (u) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

H- 38. maddesinin (4) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

I- 39. maddesinin (6) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " *Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından* " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

J- 43. maddesinin;

1- (6) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (9) ve (10) numaralı fıkralarında yer alan " *Başkan tarafından* " ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

K- 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan " *ilgili Bakanlığa* " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

L- Geçici 1. maddesinin;

1- (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin " *diğerleri Başkan tarafından üç ay içinde Üst Kurulda durumlarına uygun kadrolara atanırlar.* " bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

21.6.2012 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

15.2.2011 günlü, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluşu ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 'Olağanüstü dönemlerde yayınlar'ı, düzenleyen 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk tümcesinde, 'Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz'; dava konusu ikinci tümcesinde ise 'Ancak, millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hallerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan geçici yayın yasağı getirebilir' denilmiştir. Böylece ilk tümce ile tanınan ifade ve haber alma özgürlüğü ikinci tümce ile getirilen yayın yasağı ile sınırlandırılmıştır.

Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, temel hak ve özgürlükler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenen düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne kitle iletişim araçlarının etkili bir kullanım alanı sağladığı kuşkusuzdur. Bu nedenle kitle iletişim araçlarından yararlanma özgürlüğünün, bu alandaki teknolojik gelişmeler de gözetildiğinde ifade özgürlüğünün bir yansıma biçimi olan basın özgürlüğünü de kapsayacak bir üst kavram haline geldiği görülmektedir.

Anayasa'nın basın özgürlüğüne ilişkin 28. maddesinin ikinci fıkrasında, basın özgürlüğünün sınırlanmasında Anayasa'nın 26. ve 27. maddeleri hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş, 26. maddenin konuya ilişkin ikinci fıkrasında ise aralarında 'millî güvenlik' ve 'kamu düzeni' kavramlarının da bulunduğu sınırlama nedenlerine yer verilmiştir. Dava konusu kuralda, millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı veya kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlar sınırlama nedenleri olarak kabul edilmiş, ancak bu nedenlerin, ne zaman gerçekleşmiş sayılacağına ilişkin hiçbir somut açıklamaya yer verilmeyerek yayın durdurmanın nerede başlayıp nerede biteceği konusunda belirsizlik yaratılmıştır. Ayrıca, yayın yasağının, bir süreye de bağlanmamış olması, bu belirsizliğin artmasına yol açmış, Anayasa'nın 13. maddesi yönünden yapılması gereken denetimi olanaksız hale getirerek ifade ve haber alma özgürlüğünün özüne dokunulmasına neden olmuştur.

Demokratik bir toplumda, hak ve özgürlüklerin güvenceye alınabilmesi için bunlara getirilen sınırlamaların, belirli, öngörülebilir ve ölçülü olması gerekir. Hukuk devletinin göstergelerinden birini oluşturan yargı denetiminin objektif ve adil koşullarda gerçekleşebilmesi de yasalarda gerekli açıklığın ve ölçünün bulunmasına bağlıdır. Takdire dayanan denetimlerin yerindeliğe yol açması olasılığı göz ardı edilemeyeceğinden yasa ile getirilmeyen ölçütler özgürlüklerin güvencesini oluşturamaz.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde '*Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz*'denilmiş, iptal istemine konu ikinci cümlesinde ise '*Ancak, milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hallerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan geçici yayın yasağı getirebilir*' kuralına yer verilmiştir.

İptal istemi Anayasa'nın 2. ve 14. maddelerine dayandırılmıştır. Ancak 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre Mahkemenin, Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Mahkeme, taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle iptal istemine konu kuralın ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 22. ve 26. maddeleri yönünden incelenmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın haberleşme hürriyetini düzenleyen 22. maddesi şöyledir:

'Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

*Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş **hakim kararı olmadıkça**; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; **haberleşme engellenemez** ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.*

İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir.'

Anayasa'nın, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine ilişkin 26. maddesi şu şekildedir:

*'Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. **Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.** Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*

Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.'

Yukarıda nakledilen Anayasa maddelerinden açıkça görüleceği gibi, haberleşme özgürlüğü yargı güvencesi altındadır. Televizyon yayıncılığını da kapsayan haber veya fikir almak ya da vermek hürriyetinin sınırlanması da, nihai olarak yargı denetimine tabi olup, idarece yapılacak engellemelerde Anayasa'nın 13. maddesindeki ilkelerin geçerli olacağı anlaşılmaktadır.

İptali istenen kuralın 26. maddedeki düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetiyle ilgili olduğu, dolayısıyla hakim kararı olmadıkça engellenemeyecek olan 22. maddedeki haberleşme özgürlüğünün kapsamı dışında imiş gibi değerlendirilebileceği bir an için akla gelebilir ise de, Anayasa'nın sözü ve ruhu karşısında böyle bir anlayış geçerli olamaz. Şöyle ki:

Anayasa kuralları arasında üstünlük sıralaması olmayıp, anayasa kuralları bir bütün halinde, temel hak ve özgürlükleri koruma anlayışı içinde birbirini tamamlayıcı şekilde yorumlanmalıdırlar.

22. maddede güvence altına alınan haberleşme özgürlüğü, öncelikle klasik anlamda mektup ve telefon haberleşmesini içermekte ise de bununla sınırlı değildir. Gelişen teknoloji ve bunun sağladığı daha geniş özgürlük alanı içerisinde, haberleşme özgürlüğünün sadece mektup göndermek veya telefon görüşmesi yapmak şeklinde anlaşılması, çağın icaplarına aykırı olur. Bugün gelişen teknolojiler kişiye cep telefonu, dizüstü bilgisayar veya tablet bilgisayar kullanımı yoluyla sadece özel muhaberatını yapmak değil, her türlü yazılı ve görsel medyayı izlemek, haber ve görüşlere interaktif olarak katılarak kendini ifade etmek, kısacası haberleşme hürriyeti kapsamında meşru olarak kullanabileceği her türlü haberleşme araçlarıyla '**haber veya fikir almak ya da vermek**' hakkını kullanmak olanağını vermektedir.

Günümüzde, elektronik ortamın bilgi, fikir ve haber alma amaçlı kullanımı sonucunda haberleşme hürriyeti ile düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti birbirinden ayıramayacak şekle iç içe geçmiş bulunmaktadır. Kişinin özel bilgilerini de vermek suretiyle internet sunucusuyla yaptığı anlaşma gereğince bilgisayarından veya telefonundan izlediği televizyon yayınları o kişinin Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınmış olan özel haberleşmesi hükmündedir.

Anayasa'nın 26. maddesindeki hürriyetin sadece televizyon yayıncısının hürriyetini değil, o yayımı izleyen kişinin de hürriyetini güvence altına aldığı açıktır. Maddede, yayın yoluyla düşünceyi açıklama hürriyetinin 'resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almayı' da kapsadığı belirtilmiştir. Bu nedenle **yayıncıya yapılacak her müdahale, o**

yayının, yani 26. maddede güvence altına alınan hürriyetten 'haber veya fikrin alıcısı' olarak yararlanan kişinin de temel bir hakkına müdahale anlamına gelir. Kişi bu hürriyetini Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme özgürlüğü kapsamında kullandığı müddetçe, gönderilen haber veya bilgiye yapılan müdahale, 22. maddedeki hürriyete de yapılmış bir müdahale niteliğindedir.

Kural, hakim kararı olmaksızın, İdarenin başı olan Başbakana veya görevlendireceği bakana geçici yayın yasağı koymak suretiyle kişilerin haberleşme özgürlüğüne müdahale etmek yetkisini verdiğiinden, Anayasa'nın 22. ve 26. maddelerindeki hürriyetleri haleldar edici niteliktedir.

Kuralda geçici yayın yasağının ne şekilde ortadan kalkacağı belirtilmemiştir. Geçici yayın yasağının süre içermemesi ve yasağa neden olarak kabul edilen olguların sona ermesinden sonra dahi yasağın kendiliğinden ortadan kalkmayacak olması, hukuk devletinde bulunması gereken ölçülülük ve öngörülebilirlik kıstaslarına da uymamaktadır.

Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 2., 22. ve 26. maddelerine aykırı olan kuralın iptali gerektiği düşüncesindeyim.

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT